

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

САМОСУД ЖАННА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 342.78:623 (477)

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ
ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМЦІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ
(УКРАЇНА, ПОЛЬЩА, ЧЕХІЯ)**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2025

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, старший дослідник

Новак Наталія Петрівна,

Науково-дослідний інститут публічного права,
провідний науковий співробітник

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент Національної академії аграрних наук України,
заслужений юрист України

Курило Володимир Іванович,

Національний університет біоресурсів та природокористування,
завідувач кафедри адміністративного та фінансового права

кандидат юридичних наук, доцент

Орловська Ірина Григорівна,

Федерація профспілок України,
керівник управління

Захист відбудеться «24» березня 2025 року об 11⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «22» лютого 2025 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ксенія КУРКОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну по-новому постає проблема забезпечення розвитку вітчизняного підприємництва, адже малі й середні підприємці – це економічна основа демократії, на передньому фронті захисту якої стоять Збройні сили України, інші сили безпеки й оборони, народ України, захищаючи від збройної агресії росії фактично весь демократичний світ.

Середній клас, який нерозривно пов'язаний із підприємництвом, в умовах збройної агресії здійснює волонтерську діяльність, значна частина його кращих представників добровільно приєдналася до Збройних сил України. Без жодного сумніву, громадяни України, які організували й продовжують здійснювати підприємницьку діяльність в Україні та країнах-учасниках Європейського Союзу, заслуговують на повагу та підтримку. Саме вони створюють робочі місця, наповнюють державний бюджет, підтримують волонтерів і самі часто займаються волонтерською діяльністю щодо підтримки Збройних сил та громадян України, які постраждали від збройної агресії росії. Якщо говорити про сплачені підприємцями в країнах-учасниках Європейського Союзу податки й збори, то завдяки допомозі їхніх урядів частина коштів також йде на підтримку Збройних сил України.

В умовах європейської інтеграції, коли Україна отримала статус кандидата на членство в Європейському Союзі, правові та економічні бар'єри між Україною та країнами-учасниками ЄС багато в чому вже відсутні. А якщо говорити про ментальність, то практично відмінностей між громадянами України та громадянами держав-членів Європейського Союзу щодо цінностей свободи, демократії, життя та праці вже не існує.

Актуальність теми підкреслюється тим, що після перемоги Українського народу в російсько-українській війні (чи перемир'я) почнеться інтенсивна відбудова зруйнованої інфраструктури, закладів освіти, культури, медицини, приватного житла громадян. Усе це вимагатиме освоєння значних фінансових ресурсів. Здійснити це якісно, вчасно та без зловживань, без великої кількості українських і західних підприємців, які працюватимуть в умовах конкуренції, є неможливим.

Іншими словами, підприємці є цінністю як для українського суспільства, так і для суспільств країн-учасниць Європейського Союзу. Вони потребують поваги та правового захисту від органів публічної влади й суб'єктів громадянського суспільства. Це здійснюється комплексно на основі багатогранних норм права, провідне місце серед яких належить нормам адміністративного права, що їх використовують адміністративні органи у процесі публічного адміністрування для забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі, Чехії та деяких інших державах-членах Європейського Союзу.

Як показують результати всеукраїнського соціологічного дослідження, оцінка економічної ситуації громадянами України залишається переважно негативною: у вересні 2024 року 60% опитуваних вважали її «дуже поганою» або «досить поганою», що близько до «довоєнних» показників травня 2021 року, і це свідчить про тривалий вплив війни на економічну стабільність; натомість поліпшення оцінки

2023 року змінилося на гірші показники до кінця року, що демонструє нестабільність у сприйнятті економічного стану. Короткострокові економічні очікування залишаються переважно песимістичними: у вересні 2024 року лише 7% громадян очікували покращення економіки в найближчі 3 місяці, тоді як 31% вважали, що ситуація погіршиться. У середньостроковій перспективі оптимізм також знизився після 2023 року, у вересні 2024 року лише 30% громадян очікували покращення економічного становища країни упродовж 2–3 років. Зазначені статистичні матеріали підтверджуються певною мірою результатами власного соціального опитування, де значна частина респондентів визначили рівень правового забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні як незадовільний – 39 % (додаток до дисертації Б).

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. До певних теоретичних і правозастосовних проблем публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців із порівнянням ситуацій у різних країнах звертали свою увагу вчені в галузі адміністративного та інших галузей права, зокрема В. Авер'янов, В. Барвіненко, С. Бевз, А. Берlach, О. Бойко, О. Буханевич, Ю. Біла-Тюріна, І. Бінько, В. Галунько, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, О. Деніга, О. Джафарова, О. Дніпров, Є. Дуліба, А. Замрига, О. Кобзар, Т. Коломоєць, А. Комзюк, А. Курзава, В. Курило, І. Курило, К. Куркова, Л. Сорока, Д. Ластович, В. Литвин, А. Лоза, Л. Луценко-Миськів, А. Манжула, Р. Мельник, О. Мельник, Д. Монастирський, В. Мороз, Т. Мінка, Н. Новак, І. Орловська, А. Пухтецька, І. Підберезних, О. Савчук, О. Ситников, Є. Соболь, С. Стеценко, М. Сідак, О. Тихомиров, О. Харитонова, Є. Чернецький, Р. Шаповал, К. Шкарупа та ін. Однак предмет нашого аналізу докладно ними не висвітлювався.

Отже, виходячи з високого рівня соціальної важливості для громадян, держави та підприємців питань публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців (зокрема в контексті порівняльного аналізу), а також теоретичних, правотворчих і правозастосовних невідповідностей в аналізованій сфері, обрана проблематика є актуальною, своєчасною та такою, що потребує наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження узгоджується з положеннями Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2027 роках, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 821-р., Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 312-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в актуалізації засад, розкритті сутності та змісту публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу.

Досягнення поставленої мети обумовлює потребу вирішення таких *завдань*:

- розкрити межі та сформувати поняття публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії;
- виявити й узагальнити принципи публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії;
- розкрити адміністративно-правовий статус адміністративних органів, які забезпечують публічного адміністрування прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії;
- розкрити поняття та сформувати зміст інструментів публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу (Україна, Польща, Чехія);
- актуалізувати підзаконні нормативно-правові та адміністративні акти як інструменти публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії;
- розкрити зміст електронного врядування як комплексного інструменту публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії;
- з'ясувати особливості публічного адміністрування захисту прав та законних інтересів підприємців деяких інших держав-учасниць ЄС (Словаччини, Румунії, Хорватії);
- удосконалити публічне адміністрування захисту прав і законних інтересів підприємців в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час здійснення адміністративними органами України, Польщі та Чехії публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу.

Предмет дослідження – публічне адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія).

Методи дослідження. Під час здійснення наукового аналізу в дисертації було використано систему методів наукового пізнання, головним серед яких був метод *порівняльного правознавства*, що використовувався в усіх без винятку підрозділах дисертації для здійснення компаративного наукового аналізу. Провідним методом став також *логіко-семантичний*, що надав можливість проаналізувати доктринальні узагальнення, законодавство та інші джерела за чинниками співвідношення сумісності. Він, а також метод *дедукції* були використані всіх підрозділах дисертації.

Певні найбільш складні сутнісні наукові проблеми дав можливість вирішити *діалектичний* загальнофілософський (підрозділ 1.1). Загальнологічний *індуктивний* метод використано для аналізу емпіричного матеріалу (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 2.2., 3.1). Спеціальною юридичний метод наукового пізнання – *нормативно-догматичний* –

було використано в усіх підрозділах дисертації для аналізу чинного законодавства України, Польщі Чехії та деяких інших країн-учасниць Європейського Союзу.

Соціологічний метод дав можливість здійснити й узагальнити результати власного соціологічного опитування (підрозділ 3.1, додаток Б до дисертації). Методи *правового прогнозування* та *юридичної техніки* були використані для вдосконалення публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні (підрозділ 3.2).

Нормативним підґрунтям дослідження є Конституція України, Господарський кодекс України, а також закони України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» «Про адміністративні послуги», «Про адміністративну процедуру», загальноєвропейське законодавство та відповідне законодавство Словаччини, Польщі, Франції, Румунії, Словаччини та Хорватії, а також підзаконні нормативно-правові акти адміністративних органів.

Емпіричну базу дисертації становить адміністративна практика та інший емпіричний матеріал щодо публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу в Україні, Словаччині, Польщі, Франції, а також Румунії, Словаччині та Хорватії.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є вагомим комплексним дослідженням у науці адміністративного права, що системно, у логічній послідовності розкриває засади, сутність і змістовні характеристики публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у порівняльному аналізі України, Польщі та Чехії. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

у перше:

- обґрунтовано досконалість і доцільність компаративного запозичення засад забезпечення прав і законних інтересів підприємців, формалізованих у Польщі на рівні норм спеціального підприємницького закону, первинною засадою якого є презумпція добросовісності підприємця, згідно з якою адміністративні органи мають вважати, що підприємець діє законно, доки не буде доведене протилежне, а також принципів пропорційності, правової визначеності, прозорості й доступу до інформації, справедливого та швидкого адміністративного розгляду й обмеження кількості та тривалості адміністративних перевірок бізнесу;

- в українській теорії публічного адміністрування у процесі компаративного аналізу утверджено пріоритети забезпечення прав підприємців в Україні спеціалізованим центральним органом виконавчої влади, який має за пріоритет саме питання розвитку підприємництва, створення сприятливого бізнес-середовища щодо підтримки молоді та мігрантів, які засновують власні малі підприємства, реалізацію програм із професійного навчання, фінансування та консультування, а також розвитку студентських ініціатив, організацію навчальних модулів, співпрацю з експертами та залучення до міжнародних проєктів, що стимулюють здобувачів вищої освіти займатися підприємництвом, створюючи інноваційні бізнес-моделі;

удосконалено:

– наукові положення щодо адміністративно-правового та бізнес-захисного статусу бізнес-омбудсменів в Україні, Польщі та Чехії, внаслідок чого доведено, що його адміністративно-правовий статус у Польщі є найрозвиненішим, оскільки його закріплено спеціальним Законом, що забезпечує високу незалежність органу та можливість впливати не тільки на виконавчу гілку влади, але й на законодавчі процеси. Підкреслено, що предмет відання польського бізнес-омбудсмена зосереджений виключно на захисті мікро-, малого та середнього бізнесу, що дозволяє сфокусуватися на специфічних потребах саме цих малих підприємців, ефективно захищаючи їхні права від адміністративних перешкод і зловживань з боку суб'єктів владних повноважень;

– наукові засади юридичної природи інструментів публічного адміністрування в контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії, яка полягає у використанні схожих за сутністю засобів правової визначеності та адаптивності до змін у законодавстві, що передбачає застосування комплексу форм і методів, закріплених і спрямованих на забезпечення публічного інтересу, захисту та стимулювання розвитку підприємництва;

– напрямки та законодавство у сфері публічного адміністрування прав і законних інтересів підприємців в Україні, зокрема стосовно законодавчого утвердження принципу презумпції правомірності діяльності суб'єкта господарювання, допоки не буде доведено протилежне, що має бути закріплений у змінах до Закону до України від 5 квітня 2007 року № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;

отримали подальшого розвитку:

– наукові положення стосовно поняття публічного адміністрування захисту прав і законних інтересів підприємців, яке включає засади та інструментарій надання адміністративних послуг, здійснення розпорядчої та виконавчої діяльності адміністративними органами, що є ключовими для створення сприятливих умов започаткування та розвитку конкурентоспроможного бізнесу в компаративному взаємному проникненні між такими державами, як Україна, Польща та Чехія, у яких через упровадження прозорих адміністративних процедур, сучасних правових механізмів і європейських стандартів забезпечується захист інвестицій, підвищується економічна стабільність і довіра до адміністративних органів, що сприяє розвитку економіки та створює рівні можливості для всіх суб'єктів господарювання;

– наукові засади компаративної характеристики видання підзаконних нормативно-правових та адміністративних актів адміністративними органами України, Польщі та Чехії, що дозволили виявити спільні риси та особливості кожної правової системи: усі три держави використовують підзаконні нормативно-правові акти для деталізації законів, що забезпечує адаптивність правового регулювання до соціально-економічних умов і сприяє реалізації прав та законних інтересів підприємців; водночас відмінності в підходах відображають національні специфіки; коли в Україні втілюється висока гнучкість і здатність швидко реагувати на проблеми воєнного стану, у Польщі акцент зроблено на інтеграції з електронними

платформами для підвищення прозорості адміністративних процедур, у Чехії значна увага приділяється технічним аспектам, як-от упровадження європейських стандартів;

– наукові положення щодо цифрового десятиліття ЄС в аспекті порівняльного аналізу електронного урядування в Україні, Чехії та Польщі щодо інтеграції публічних електронних послуг, розвитку цифрових навичок, прозорості процесів, захисту даних і сталого розвитку новітніх технологій, коли всі три держави демонструють спільні підходи до цифровізації, проте відмінності полягають у рівні впровадження та локальних ініціативах, що враховують національні особливості.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого вивчення особливостей та сутності публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *практичній діяльності* – для вдосконалення практичної діяльності стосовно вдосконалення взаємодії вітчизняних підприємців із підприємцями країн-учасниць Європейського Союзу (акт упровадження ТОВ «Саєнс енд Спейс»);

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення й висновки оприлюднено на науково-практичних конференціях: «Адміністративно-правові науки: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 28 жовтня 2019 р.), «Безпека в інтелектуальному вимірі» (м. Київ, 11 жовтня 2024 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 219 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 175 найменувань на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено про зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів; наведено дані про апробацію результатів дослідження, структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Публічне адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія)» складається з трьох підрозділів.

Підрозділ 1.1 «Поняття та межі публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща,

Чехія)» присвячено науковому аналізу теоретико-методологічних засад публічного адміністрування у сфері захисту прав підприємців і визначенню його меж у різних національних правових системах. Доведено, що методологічною основою порівняльного аналізу є компаративістика, яка враховує правову, історичну, соціальну та культурну специфіку кожної держави. З'ясовано, що в аналізованих державах підприємці мають гарантовану свободу економічної діяльності, право на реєстрацію, отримання адміністративних послуг, оскарження рішень органів контролю та захист від зловживань. З'ясовано, що в Польщі та Чехії значну увагу приділено захисту прав підприємців через інститути омбудсмена, реєстрацію торгових марок і забезпечення прозорості бізнес-середовища. В Україні на законодавчому рівні встановлено різні правові режими підприємницької діяльності, механізми захисту комерційної інформації та передбачено принцип презумпції правомірності підприємницької діяльності. Усі три країни демонструють прагнення до гармонізації публічного адміністрування з європейськими принципами належного врядування.

Узагальнено, що межі публічного адміністрування в контексті захисту прав і законних інтересів підприємців визначаються не лише змістом адміністративних функцій, а й ефективністю реалізації правозахисного потенціалу адміністративних інституцій. Адміністративні органи в Україні, Польщі та Чехії активно використовують інструменти електронного врядування, публічні реєстри, механізми державного нагляду й контролю, адаптовані до потреб бізнесу. Різноманіття підходів до підтримки підприємництва свідчить про наявність унікального досвіду кожної країни, який може бути використано для вдосконалення вітчизняної моделі публічного адміністрування з урахуванням найкращих міжнародних практик.

У *підрозділі 1.2 «Принципи публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія)»* актуалізовано, що принципи адміністративного права поділяються на загальні та спеціальні. Загальні принципи включають європейські та національні засади, які взаємопов'язані та гармонізуються між собою, адже національні підходи формуються на основі європейських стандартів. Серед них ключовими є принципи верховенства права, законності, належного врядування, юридичної визначеності, пропорційності, недискримінації та прозорості. Ці принципи забезпечують стабільне правове середовище, захищають підприємців від надмірного контролю та гарантують можливість участі в адміністративних процесах, що підвищує довіру до держави.

З'ясовано, що в Польщі та Чехії активно застосовуються принципи, які передбачені правом ЄС, зокрема субсидіарності, який дозволяє вирішувати питання на місцевому рівні з урахуванням специфіки потреб підприємців. У Польщі принцип презумпції добросовісності захищає підприємців, вимагаючи від держави доводити недобросовісність бізнесу, а не навпаки. Також застосовується принцип швидкого адміністративного розгляду й обмеження перевірок. У Чехії значна увага приділяється захисту прав інтелектуальної власності, свободі професійної діяльності та об'єднання підприємців. В Україні принципи публічного адміністрування, зокрема захисту прав власності, добросовісної конкуренції та економічної

різноманітності, також забезпечують фундамент для правового регулювання підприємницької діяльності.

Узагальнено, що всі три держави дотримуються принципу верховенства права як основоположного для взаємовідносин між адміністративними органами та суб'єктами підприємницької діяльності. Принципи законності, недискримінації, пропорційності й прозорості створюють рівні умови для ведення бізнесу, мінімізують ризики державного втручання та сприяють формуванню відкритого конкурентного середовища. У країнах ЄС ці принципи мають імперативний характер, а в Україні відбувається поступова адаптація, що відкриває шлях до гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами публічного адміністрування.

Підрозділ 1.3 «Адміністративно-правовий статус адміністративних органів публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія)» присвячено дослідженню організаційно-правової природи, завдань і повноважень адміністративних органів, які відіграють ключову роль у захисті підприємців. З'ясовано, що такі органи як міністерства економіки, антимонопольні установи та інститути бізнес-омбудсменів, мають спільну функційну спрямованість у забезпеченні рівного доступу до ринків, сприянні економічним реформам і розвитку малого та середнього бізнесу. Водночас у кожній державі ці органи мають свої особливості реалізації завдань і рівень нормативного закріплення повноважень.

Узагальнено, що міністерства економіки України, Польщі та Чехії виконують функції з формування політики у сфері публічних закупівель, ринкового нагляду, управління державною власністю, цифровізації економіки, просторового планування, регулювання підприємництва та координації економічної політики. У Чехії розвинено систему підтримки бізнесу через надання консультаційних послуг, грантів і пільгових кредитів. У Польщі акцент зроблено на модернізації економіки та підтримці національного виробництва в межах інтеграції з ЄС. В Україні міністерства мають більш широкую сферу відповідальності, зокрема в умовах відновлення економіки, але потребують інституційного посилення. Доведено, що адміністративно-правовий статус органів, які здійснюють захист підприємців, значною мірою залежить від рівня незалежності та обсягу закріплених повноважень. У Чехії омбудсмен забезпечує позасудовий контроль, має право публічно критикувати органи влади, але його компетенція є загальною. Натомість у Польщі бізнес-омбудсмен має спеціалізований адміністративно-правовий статус, визначений окремим законом, який гарантує його незалежність і вплив на законодавчі процеси. Такий підхід визнано найбільш ефективним серед аналізованих країн. В Україні створення інституту бізнес-омбудсмена з аналогічним рівнем повноважень розглядається як необхідна умова для посилення публічного адміністрування у сфері підтримки підприємництва.

Розділ 2 «Інструменти публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія)» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Поняття та зміст інструментів публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія)» з'ясовано правову природу та функціональне призначення інструментів, що використовуються адміністративними органами для регулювання підприємницької діяльності. Доведено, що інструменти публічного адміністрування відзначаються високим рівнем юридичної визначеності, оскільки їхні засади закріплено в нормативно-правових актах, а механізми реалізації чітко регламентовані законом. Їхнє призначення полягає в досягненні суспільно значущих цілей і виконанні публічних завдань через конкретні управлінські дії, процедури та методи, що мають офіційний правовий статус.

Розкрито, що інструменти публічного адміністрування мають бути гнучкими й адаптивними до змінних соціально-економічних умов. Визначено, що вони охоплюють адміністративні, економічні та технологічні підходи, які забезпечують ефективність державного управління у сфері підприємництва. Ключовими елементами таких інструментів є підзаконні нормативно-правові акти та індивідуальні адміністративні акти, які реалізують державну політику на практиці, забезпечують надання адміністративних послуг, установлюють обов'язки й права учасників ринку та передбачають прозору підзвітність органів влади.

У підрозділі 2.2 «Підзаконні нормативно-правові та адміністративні акти як інструменти публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії» розкрито правову природу та функціональне значення цих актів як засобів формування та реалізації державної політики у сфері підприємництва. Доведено, що в усіх трьох країнах підзаконні нормативно-правові акти є правовим інструментарієм деталізації законів, забезпечення юридичної визначеності та створення сприятливого бізнес-середовища. У Польщі вони регулюють прозорість адміністративних процедур, зміцнюють правові гарантії підприємців і сприяють стабільності правових відносин між державою та бізнесом. В Україні підзаконні акти є важливим елементом реагування на динамічні проблеми, включно з умовами воєнного стану. Вони дозволяють оперативно впроваджувати регуляторні рішення, адаптувати публічну адміністрацію до потреб підприємців і забезпечувати законність у господарських відносинах. З'ясовано, що адміністративні акти – це індивідуальні рішення відповідних адміністративних органів. Вони є основним засобом правозастосування у сфері підприємницької діяльності, характеризуються адресністю, одноразовістю та конкретністю дії, що дозволяє швидко реагувати на запити підприємців, урегульовувати правовідносини та захищати їхні інтереси в конкретних ситуаціях.

Виявлено й узагальнено, що в Чехії нормативно-правові та адміністративні акти мають переважно забезпечувальний характер і спрямовані на технічну реалізацію положень законів у сферах безпеки, стандартизації, контролю й державної підтримки. Постанови уряду, міністерські накази та індивідуальні адміністративні рішення відіграють ключову роль у з'єднанні законодавчих норм із щоденною практикою публічного адміністрування. Зроблено висновок, що в досліджених країнах – Україні, Польщі та Чехії – підзаконні та адміністративні акти становлять двоєдиний механізм публічного впливу: перші створюють загальні нормативні

умови, другі – реалізують ці умови в індивідуальних адміністративно-правових ситуаціях, забезпечуючи підприємцям реальний доступ щодо захисту своїх прав і свобод.

Підрозділ 2.3 «Електронне врядування як комплексний інструмент публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії» зосереджено на науковому аналізі цифрових механізмів адміністрування, що спрямовані на спрощення взаємодії між адміністративними органами та бізнесом. Актуалізовано, що стратегічною основою цифрової трансформації в ЄС є програма «Цифрове десятиліття», яка передбачає розвиток електронного врядування, доступ до цифрових технологій (штучний інтелект, хмарні сервіси, великі дані) та побудову сучасної цифрової інфраструктури. Узагальнено, що ці ініціативи спрямовано на автоматизацію адміністративних процедур, зниження регуляторних бар'єрів і підвищення ефективності захисту прав підприємців. З'ясовано, що в Україні електронне врядування розвивається випереджальними темпами, однак з урахуванням норм права Європейського Союзу. Цифрові сервіси, як-от «Дія.Бізнес» та ProZorro, забезпечують реєстрацію, звітність, участь у тендерах і доступ до консультаційних послуг. Інтеграція України до європейського цифрового простору передбачає використання цифрових підписів, електронних реєстрів і таких міжнародних інструментів, як платформи SOLVIT чи European Business Register.

Розділ 3 «Публічне адміністрування захисту прав та законних інтересів підприємців деяких інших держав-учасниць ЄС та вдосконалення його в Україні» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Публічне адміністрування захисту прав та законних інтересів підприємців деяких інших держав-учасниць ЄС (Словаччина, Румунія, Хорватія)» проаналізовано організаційні моделі та практики адміністративної підтримки підприємництва в країнах Центральної та Південно-Східної Європи. З'ясовано, що в Румунії ключову роль у сфері публічного адміністрування відіграє Міністерство підприємництва та туризму, яке реалізує державну політику підтримки малого й середнього бізнесу, координує законодавчі ініціативи, виконує міжнародні зобов'язання та створює сприятливе середовище для підприємницької діяльності. Особлива увага приділяється програмам для молоді та вразливих соціальних груп, підтримці інклюзивного бізнесу, професійному навчанню та соціальним підприємницьким моделям.

Узагальнено, що у Словаччині публічне адміністрування підприємництва ґрунтується на принципах свободи економічної діяльності, рівності перед законом, захисту прав і доступу до судового захисту. Держава забезпечує правову, фінансову й адміністративну підтримку підприємців, зокрема через спрощення реєстраційних процедур, розвиток цифрових інструментів та прозорих механізмів публічних закупівель. Актуалізовано, що підтримка малого бізнесу реалізується через гранти, пільгове кредитування, субсидії та мікрофінансування, що сприяє інтеграції підприємців у внутрішній і європейський ринки та розвитку інноваційного потенціалу. У Хорватії провідну роль у публічному адмініструванні відіграє Міністерство економіки, підприємництва та ремесел, діяльність якого спрямовано

на спрощення регуляторного середовища, цифровізацію, стимулювання інновацій та вихід підприємців на міжнародні ринки. Виявлено застосування таких інструментів як бізнес-інкубатори, інноваційні кластери, модернізація інфраструктури та залучення фінансових ресурсів із європейських фондів. Узагальнено, що досвід Хорватії, Словаччини та Румунії підтверджує ефективність інституційної підтримки підприємництва через функціонування спеціалізованих органів.

Підрозділ 3.2 «Удосконалення публічного адміністрування захисту прав та законних інтересів підприємців в Україні» присвячено розробленню законодавчих та інституційних механізмів підтримки підприємництва з урахуванням сучасних викликів та європейського досвіду. Доведено доцільність закріплення на рівні закону спеціальних програм підтримки молодих підприємців, які братимуть участь у відбудові країни після Перемоги. Такі програми мають включати комплексну адміністративну підтримку – консультації, доступне фінансування, цифровізацію процесів і спрощення реєстраційних процедур, що сприятиме розвитку малого бізнесу та активізації підприємницького потенціалу населення.

Узагальнено, що важливим напрямком удосконалення публічного адміністрування є реформування освітнього законодавства з метою інтеграції підприємництва в систему формальної освіти. Підкреслено потребу запровадження сучасних навчальних програм із використанням цифрових інструментів, інноваційного підходу до навчання та практичної орієнтації. Особливу увагу приділено розвитку правових механізмів підтримки студентських ініціатив: запропоновано впровадження інструментів для фінансування студентських стартапів, створення інкубаторів підприємницьких ідей у закладах вищої та професійно-технічної освіти, що дозволить сформувати покоління підприємців із новим мисленням. Зроблено висновок, що реалізація таких підходів сприятиме формуванню в Україні сталого, інноваційного бізнес-середовища, здатного швидко адаптуватися до проблем післявоєнної економіки. Удосконалення публічного адміністрування через освітню, правову та фінансову підтримку підприємців є ключовим чинником для забезпечення економічної стійкості, зростання інвестиційної привабливості держави та розвитку молодіжного підприємництва на основі європейських стандартів.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм законодавства, поглиблених наукових позицій, адміністративної практики здійснено науковий аналіз публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу (Україна, Польща, Чехія), сформовано нові науково-теоретичні й практичні висновки, узагальнення та рекомендації щодо їх удосконалення. Основними з них є такі:

1. Доведено, що межі забезпечення прав і законних інтересів підприємців через публічне адміністрування в порівняльному аналізі України, Польщі та Чехії визначаються адміністративною діяльністю державних органів із метою створення

сприятливих умов для успішного започаткування та розвитку конкурентоспроможного бізнесу через використання інститутів адміністративного права в гармонійній взаємодії з дотриманням публічного інтересу суспільства. Доведено, що кожна з аналізованих держав має певні досягнення в цій сфері, які можуть бути використані у процесі компаративного обміну. З'ясовано, що публічне адміністрування спрямоване на уточнення й деталізацію правової бази, яка регулює діяльність підприємців, забезпечує їхні права та законні інтереси. Держава виконує роль організатора, який через адміністративні послуги сприяє функціонуванню бізнесу. Адміністративні органи надають підприємцям потрібні адміністративні послуги щодо реєстрації, ліцензування та виконують контрольні функції. Важливим елементом є прозорість у взаємодії між державою та підприємцями, яка досягається через створення публічних реєстрів і забезпечення відкритого доступу до інформації тощо. Виконавча влада через публічне адміністрування захищає підприємців від незаконних дій і недобросовісної конкуренції, що реалізується через упровадження механізмів контролю та захисту, які дозволяють підприємцям діяти у правовому полі, забезпечуючи чесність і рівні умови на ринку. Сучасне публічне адміністрування передбачає орієнтацію в усіх аналізованих державах на європейські стандарти, що підвищує інвестиційну привабливість країн і сприяє економічному зростанню кожної з них.

Актуалізовано, що ці три країни гарантують свободу економічної діяльності та рівні умови для підприємців, забезпечуючи захист їхніх прав через правову визначеність і стабільність. Передбачено захист від адміністративних зловживань, зокрема через презумпцію правоти підприємців. У кожній країні існує система оскарження рішень органів контролю та захисту від надмірного контролю. Узагальнено, що певними відмінностями є те, що в Польщі діє ефективний інститут омбудсмена для захисту малого та середнього бізнесу, а новим підприємцям надаються стартові пільги, зокрема звільнення від обов'язкового соціального страхування. У Чехії акцентується увага на захисті інтелектуальної власності підприємців. В Україні підприємці отримують додатковий захист під час перевірок, включаючи можливість нерозголошення комерційної інформації.

2. Здійснено узагальнення та порівняння загальних і спеціальних принципів публічного адміністрування, які сприяють захисту прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії. Доведено, що ці країни визнають принцип верховенства права як ключовий елемент у регулюванні відносин між підприємцями та адміністративними органами, що забезпечує стабільність і передбачуваність правового середовища. Зокрема принцип законності, закладений в основі публічного адміністрування, гарантує, що адміністративні органи діють виключно в межах своїх повноважень і не втручаються безпідставно в підприємницьку діяльність, тим самим надаючи надійний адміністративно-правовий захист підприємцям. Водночас принцип юридичної визначеності відіграє важливу роль у мінімізації правових ризиків, забезпечуючи стабільність і передбачуваність нормативних актів, що регулюють підприємницьку діяльність. Принципи належного врядування, зокрема недискримінації та пропорційності, спрямовані на створення рівних умов для всіх підприємців незалежно від їхнього статусу, що сприяє здоровій

конкуренції та зменшенню надмірних регуляторних обмежень. У цьому контексті було розкрито особливості адміністративно-правового регулювання в кожній із трьох країн. З'ясовано, що в Україні законодавчо захищено право власності та економічну багатоманітність, що дозволяє підприємцям формувати свої бізнес-плани та самостійно обирати контрагентів, забезпечуючи таким чином гнучкість і свободу підприємницької діяльності. У Польщі на перший план виходить принцип свободи підприємництва, підкріплений презумпцією чесності, що передбачає відсутність безпідставних підозр із боку адміністративних органів щодо підприємців. Натомість у Чехії підприємці користуються правом на вільний вибір професії й можливістю об'єднуватися для захисту своїх економічних інтересів; при цьому державне втручання обмежується лише тими питаннями, які не можуть бути вирішені на локальному рівні. Підкреслено принцип прямої дії норм Європейського Союзу, який повною мірою застосовується в Польщі та Чехії. Для України цей принцип наразі має початковий характер, що виявляється в поступовій адаптації національного законодавства до європейських стандартів.

3. Розкрито адміністративно-правовий статус органів публічного адміністрування, що забезпечують права та законні інтереси підприємців у трьох європейських країнах – Україні, Польщі та Чехії. З'ясовано, що спільними адміністративними органами в цих державах є міністерства, відповідальні за економічний розвиток та підтримку підприємництва, а також антимонопольні органи, спрямовані на запобігання монополізації ринків і забезпечення справедливої конкуренції. Доведено, що ці органи виконують ключові завдання, як-от підтримка малого та середнього бізнесу, сприяння економічним реформам, покращення бізнес-клімату, координація економічної політики та сприяння впровадженню інноваційних процесів. Актуалізовано специфічні функції міністерств у кожній із держав, коли в Україні основний акцент робиться на формуванні політики у сфері публічних закупівель, регулюванні державного ринкового нагляду, управлінні державною власністю та корпоративними правами; у Чехії – на наданні консультаційних і фінансових послуг для підтримки малого й середнього бізнесу, наданні грантів і пільгових кредитів, забезпеченні інтеграції до європейських економічних структур; у Польщі – на реалізації просторового планування та житлового будівництва, модернізації економіки через цифровізацію та автоматизацію, упровадження програм із розвитку польської інвестиційної зони, підтримці польських ремесел, а також на розробленні політики у сфері торгівлі у межах співпраці з ЄС. Адміністративно-правовий статус органу включає завдання (функції), компетенції та відповідальність, що дозволяють йому здійснювати діяльність у системі публічного адміністрування відповідно до законодавства.

4. З'ясовано, що інструменти публічного адміністрування складають комплекс методів і форм, які застосовуються адміністративними органами України, Польщі та Чехії для досягнення тактичних цілей у забезпеченні суспільних інтересів та регулюванні взаємовідносин у сфері підприємництва. Вони відзначаються чіткою юридичною визначеністю, оскільки закріплені у правових нормах та регламентуються як законодавчими, так і підзаконними актами. Ці інструменти є невід'ємною частиною адміністративно-правового механізму, що дозволяє

державним органам ефективно виконувати свої функції в економічній, соціальній, екологічній та інших галузях підприємництва. Вони спрямовані на реалізацію адміністративних повноважень і задоволення публічних інтересів, що виявляється в конкретних діях адміністративних структур. Водночас ці інструменти мають бути достатньо гнучкими, щоб адаптуватися до змін у законодавстві та суспільних потреб. Їх використання сприяє забезпеченню прозорості, підзвітності й ефективності у взаємодії між державними установами та підприємцями. Вони забезпечують публічне адміністрування та юридичну відповідальність адміністративних органів. Водночас функціонують як системний правовий та організаційно-правовий механізм, спрямований на встановлення правопорядку, дотримання законодавства та стандартів, а також підтримку соціальної справедливості та стимулювання розвитку підприємницької діяльності.

5. Актуалізовано, що підзаконні нормативно-правові акти в Україні, Польщі та Чехії відіграють важливу роль у забезпеченні деталізації та практичної реалізації законів, створюючи правові механізми для ефективного врегулювання суспільних відносин у різних сферах. В Україні ці акти спрямовані на оперативне реагування на змінні соціально-економічні умови, забезпечуючи індивідуальність і прозорість вирішення питань, особливо в умовах воєнного стану. У Польщі нормативно-правові акти мають високий рівень правової визначеності та сприяють економічним свободам підприємців через прозорість адміністративних процедур й інтеграцію з електронними платформами. У Чехії акти мають забезпечувальний характер, адаптують законодавчі положення до конкретних умов і зосереджуються на технічних аспектах, як-от виконання європейських стандартів і норм. Загалом підзаконні акти у трьох країнах є ефективним інструментом публічного адміністрування, що сприяє підтримці правової стабільності, економічного розвитку та взаємодії законодавчих норм із практичним їх застосуванням, відображаючи особливості кожної правової системи.

6. Виявлено й узагальнено особливості електронного урядування в Україні, Чехії та Польщі у сфері публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців, порівняльний аналіз якого свідчить про спільну стратегічну мету створення прозорого, інклюзивного й ефективного цифрового середовища для громадян і підприємців. Усі три країни інтегрують інформаційно-комунікаційні технології для підвищення якості державного управління, зниження адміністративних бар'єрів, розвитку цифрових послуг і забезпечення прав та законних інтересів підприємців. Особливості Чехії полягають у створенні інфраструктури, орієнтованої на інновації, – наприклад, через інтегровані цифрові портали та європейські центри цифрових інновацій (EDIH), що сприяють трансформації бізнесу завдяки доступу до технологій штучного інтелекту, Інтернету речей і хмарних сервісів. Польща активно використовує платформи Biznes.gov.pl, ePUAP і систему e-Delivery для забезпечення підприємцям доступу до понад 300 електронних послуг, включаючи реєстрацію компаній, подання декларацій і отримання офіційної кореспонденції. Особливістю є стандартизація адміністративних процедур і інтеграція з публічними реєстрами, що забезпечує прозорість і мінімізує витрати часу. Україна, перебуваючи на шляху європейської

інтеграції, активно гармонізує своє законодавство з нормами ЄС. Використання платформ «Дія.Бізнес» і ProZorro сприяє автоматизації адміністративних процесів, прозорості та боротьбі з корупцією. Україна впроваджує цифрові підписи, інтегрує кібербезпеку й розвиває цифрову інфраструктуру для підтримки бізнесу.

7. Зроблено висновок, що згідно з успішним досвідом Румунії, Словаччини та Хорватії в публічному адмініструванні, спрямованому на забезпечення прав та законних інтересів підприємців, важливим чинником визначається функціонування спеціалізованих центральних органів виконавчої влади, які займаються пріоритетними питаннями розвитку підприємництва. Такий підхід дозволяє забезпечити координацію дій, спрямованих на створення сприятливого бізнес-середовища, запровадження механізмів захисту підприємців та реалізацію державних програм. З'ясовано, що малий та середній бізнес є ключовою складовою економічної стратегії, основою демократичної держави та платформою для забезпечення соціальної стабільності. Узагальнено, що саме цей сектор формує більшість робочих місць і є важливим драйвером економічного зростання, що активно підтримується публічними адміністративними органами. Виявлено, що в багатьох державах підприємці є переважно представниками малого бізнесу у сферах торгівлі, національних ремесел та організації туризму. Підтримка цих видів діяльності сприяє збереженню культурної спадщини, розвитку локальних ринків і підвищенню економічної активності. Актуалізовано, що одним із важливих напрямків діяльності публічних органів є підтримка молоді та мігрантів, які бажають засновувати власні малі підприємства. Реалізація спеціалізованих програм із професійного навчання, фінансування та консультування сприяє інтеграції цих груп у підприємницьке середовище. Узагальнено, що університети відіграють значну роль у формуванні підприємницької культури серед студентів і випускників. Підтримка студентських ініціатив, організація навчальних модулів, співпраця з експертами та залучення до міжнародних проєктів стимулюють молодь займатися підприємництвом і створювати інноваційні бізнес-моделі.

8. Удосконалено напрямки та законодавство у сфері публічного адміністрування прав і законних інтересів підприємців в Україні. Визначено, що основним адміністративним органом щодо підтримки малого й середнього бізнесу має стати спеціалізований правозахисний інститут захисника підприємців. Цей орган повинен мати належну незалежність і визначені законом повноваження, зокрема повноваження щодо звернення до суду, ініціативу законодавчих змін і адміністративних проваджень. Запропоновано підтримку підприємницьких програм для молодих підприємців та емігрантів, які будуть перебувати в Україну після перемоги Українського народу в російсько-українській війні для відновлення, із консультаційною і фінансовою допомогою. Особливу увагу приділено реформуванню освітніх програм з підприємництва в закладах вищої та професійно-технічної освіти. Акцент зроблено на інтеграції сучасних технологій та інновацій у навчальний процес. Запропоновано механізми фінансування студентських стартапів і створення інкубаторів підприємницьких ідей для розвитку інноваційних бізнес-моделей.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Самосуд Ж. О. Адміністративно-правовий статус адміністративних органів публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія). *Право та державне управління*. 2024. № 1. С. 445–450.
2. Самосуд Ж. О. Інструменти публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія). *KELM*. 2024. № 3(63). С. 137–141 (Республіка Польща).
3. Самосуд Ж. О. Порівняльний аналіз використання ДЕЯКИХ інструментів публічного адміністрування щодо забезпечення прав і законних інтересів підприємців адміністративними органами в Україні, Польщі та Чехії. *Право та державне управління*. 2024. № 4 С. 344–348.
4. Самосуд Ж. О. Поняття та межі публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 506–511.
5. Самосуд Ж.О. Принципи публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія). *Правові новели*. 2024. № 23. С. 413–419.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Самосуд Ж. О. Контроль як функція (спосіб) забезпечення прав та законних інтересів підприємців в Україні. *Адміністративно-правові науки: сучасний стан та перспективи розвитку*: збірник матеріалів конференції, (Київ, 28 жовт. 2019 р.). Київ: ААПН, 2019. URL: <https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/Samosud-Zh.-Kyiv-28-zhovtnia-2019.pdf>.
7. Самосуд Ж. О. Електронне урядування як інструмент публічного адміністрування забезпечення прав та законних інтересів підприємців. *Безпека в інтелектуальному вимірі*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 11 жовт. 2024 р.). Київ: «Видавництво Людмила», 2024. С. 143–146.

АНОТАЦІЯ

Самосуд Ж. О. Публічне адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців: порівняльний аналіз (Україна, Польща, Чехія). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

У дисертації на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм законодавства, поглиблених наукових позицій та адміністративної практики проаналізовано проблеми здійснення порівняльного аналізу публічного адміністрування щодо забезпечення прав і законних інтересів підприємців.

Сформовано нові науково-теоретичні й практичні висновки, узагальнення та рекомендації.

Розкрито межі та сформовано поняття публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії. Виявлено й узагальнено принципи публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії. Розкрито адміністративно-правовий статус адміністративних органів, які забезпечують публічного адміністрування прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу України, Польщі та Чехії. Розкрито поняття та сформовано зміст інструментів публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців у контексті порівняльного аналізу (Україна, Польща, Чехія). Актуалізовано підзаконні нормативно-правові та адміністративні акти як інструменти публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії. Розкрито зміст електронного врядування як комплексного інструменту публічного адміністрування забезпечення прав і законних інтересів підприємців в Україні, Польщі та Чехії. З'ясовано особливості публічного адміністрування захисту прав та законних інтересів підприємців деяких інших держав-учасниць ЄС (Словаччини, Румунії, Хорватії). Удосконалено публічне адміністрування захисту прав і законних інтересів підприємців в Україні.

Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративні органи, адміністративні послуги, адміністративні процедури, адміністративно-правовий статус, адміністрування захисту прав, верховенство права, діяльність підприємців, е-підтримка, економічна стабільність, європейські стандарти, інструменти публічного адміністрування, повноваження, правовий механізм, публічне адміністрування.

SUMMARY

Samosud Ž. O. Public Administration of Ensuring the Rights and Legitimate Interests of Entrepreneurs: A Comparative Analysis (Ukraine, Poland, Czech Republic). – *Qualification scientific work on the rights of the manuscript.*

The thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Juridical Science in speciality 12.00.07 «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

In the manuscript, based on a comprehensive analysis of the theory of administrative law, legislative norms, advanced scholarly positions, and administrative practices, a scientific analysis has been conducted on the issues of implementing a comparative analysis of public administration aimed at ensuring the rights and legitimate interests of entrepreneurs. New theoretical and practical conclusions have been formulated, along with generalizations and recommendations for their improvement.

The boundaries and concept of public administration of ensuring the rights and legitimate interests of entrepreneurs are revealed and formed in the context of a comparative analysis of Ukraine, Poland and the Czech Republic. The principles of public administration of ensuring the rights and legitimate interests of entrepreneurs are identified and generalized in the context of a comparative analysis of Ukraine, Poland and the Czech

Republic. The administrative and legal status of administrative bodies that ensure the public administration of the rights and legitimate interests of entrepreneurs is revealed in the context of a comparative analysis of Ukraine, Poland and the Czech Republic. The concept and content of public administration instruments for ensuring the rights and legitimate interests of entrepreneurs are revealed in the context of a comparative analysis (Ukraine, Poland, Czech Republic). Subordinate legal and administrative acts are updated as instruments of public administration of ensuring the rights and legitimate interests of entrepreneurs in Ukraine, Poland and the Czech Republic. The content of e-governance is revealed as a comprehensive tool of public administration of ensuring the rights and legitimate interests of entrepreneurs in Ukraine, Poland and the Czech Republic. The features of public administration of protection of rights and legitimate interests of entrepreneurs in some other EU member states (Slovakia, Romania, Croatia) have been clarified. Public administration of protection of rights and legitimate interests of entrepreneurs in Ukraine has been improved.

Keywords: administration of rights protection, administrative activity, administrative and legal status, administrative authorities, administrative procedures, administrative services, e-support, economic stability, entrepreneurs' activity, European standards, legal mechanism, powers, public administration, public administration tools, Rule of law.